

§ 137

Dnr 2026-000106

Remissvar - Betänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2)

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lämna följande yttrande:

Laholms kommun tillstyrker förslagen i betänkandet. Det är en klar förbättring i förhållande till dagens system. Men Laholm hade gärna sett att förslaget om neutrala valsedlar hade utretts vidare, då de nackdelar som valsedelskommittén anfört inte överväger de fördelar som presenterats i utredningen.

Ärendebeskrivning

Justitiedepartementet har remitterat Betänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2) till Laholms kommun.

I betänkandet föreslås att:

- Partivalsedlarna (utan kandidatuppgifter) avskaffas. I fortsättningen kommer det endast finnas blanka valsedlar och kandidatvalsedlar (det som tidigare kallats namnvalsedlar).

- Valadministrationen får ensam ansvaret för att distribuera valsedlar till val- och röstningslokaler.

- Det införs krav för att partier ska få delta med kandidatvalsedlar i val. Partier som inte uppfyller kraven för att delta med kandidatvalsedlar kommer fortsatt kunna delta i val men inte med egna valsedlar. Väljare kommer kunna rösta på dessa partier genom att använda blanka valsedlar.

- Partier som deltar med kandidatvalsedlar kommer endast kunna delta med en kandidatvalsedel per valkrets (inga parallella listor).

- Partier som deltar med kandidatvalsedlar måste anmäla samtliga kandidater för valet (inga öppna listor).

Vidare föreslås att en kandidat i fortsättningen endast ska få ställa upp i val till fullmäktige i en region och en kommun. Förslaget utgör inte något hinder för att samtidigt kandidera till regionfullmäktige och kommunfullmäktige och begränsar inte heller en kandidats möjlighet att kandidera i flera valkretsar i en region eller en kommun.

Förslagen föreslås tillämpas första gången vid och inför valet till Europaparlamentet 2029.

Bestänksamheten har remitterats till valnämnden för yttrande.

Konsekvenser av förslaget

Nedan beskrivs kortfattat vilka konsekvenser förslagen skulle få för valadministrationen i Laholm.

Partivalsedlarna (utan kandidatuppgifter) avskaffas

Förslaget kommer innebära att antalet valsedlar som ska hanteras minskar drastiskt. Utredningen bedömer att antalet valsedlar kommer minska från dagens 710 miljoner till 270 miljoner vid de allmänna valen. För Laholms kommuns del kommer det troligtvis innebära att antalet valsedelstall per röstningsstation kan minskas från tre till två vid de allmänna valen.

Valadministrationen får ensam ansvaret för att distribuera valsedlar till val- och röstningslokaler

Förslaget innebär en viss utökning av arbetsuppgifter för valadministrationen i kommunen. Då partivalsedlarna avskaffas bedöms inte det utökade ansvaret som orimligt betungande för valadministrationen. Förslaget kommer underlätta för partierna, som slipper distribuera valsedlar till vallokaler och röstningslokaler.

Det införs krav för att partier ska få delta med kandidatvalsedlar i val

Kravet är nödvändigt för att partivalsedlarna ska kunna avskaffas och för att valadministrationen ensam ska kunna ansvara för distributionen av alla valsedlar.

Partier som deltar med kandidatvalsedlar kommer endast kunna delta med en kandidatvalsedel per valkrets (inga parallella listor).

Kravet är nödvändigt för att partivalsedlarna ska kunna avskaffas och för att valadministrationen ensam ska kunna ansvara för distributionen av alla valsedlar.

Partier som deltar med kandidatvalsedlar måste anmäla samtliga kandidater för valet (inga öppna listor)

Kravet är nödvändigt för att partivalsedlarna ska kunna avskaffas och för att valadministrationen ensam ska kunna ansvara för distributionen av alla valsedlar.

Kanslienhetens kommentarer till betänkandets förslag

Förslagen i betänkandet är ett steg i rätt riktning. Genom förslagen kommer antalet valsedlar att minska drastiskt från 710 miljoner till 270 miljoner. Förslaget innebär en relativt liten förändring för valadministrationen men en klar förbättring för de lokala partierna som slipper distribuera valsedlar till val- och röstningslokaler.

Kanslienheten tycker det är synd att Valsedelkommittén inte tagit steget fullt ut och föreslagit en neutral valsedel. En neutral valsedel skulle minska antalet valsedlar till ca 25 miljoner. Det skulle inte längre behövas någon valsedelsavskärmning utan en valsedel per val skulle kunna delas ut till väljarna. Detta skulle medföra att valhemligheten stärks på grund av att ”promenaden” med valsedeln skulle upphöra.

Neutrala valsedlar skulle drastiskt minska risken för de vanligaste incidenterna som förekom vid 2022 års val;

- det skulle minska risken för omfattande köer eftersom det skulle bli ett moment mindre i vallokalen.

- det skulle inte finnas utrymme för väljare att flytta om, gömma eller ta bort valsedlar i valsedelställen.

Samma slags valsedel skulle kunna användas i t.ex. olika valkretsar. Tryckningen skulle kunna göras lång tid i förväg eftersom tryckningen av valsedlarna inte är beroende av att partierna har anmält sitt deltagande i valet eller anmält kandidater. Valsedeln skulle kunna sparas och användas vid kommande val.

Valsedelkommittén räknar upp ett antal nackdelar som skäl till att inte förslå neutrala valsedlar. Införande av neutrala valsedlar skulle medföra relativt omfattande förändringar av valsedelns utseende och formerna för hur väljarna röstar. Väljarna får inte uppgifter på valsedeln om vilka partier eller kandidater som ställer upp i valen utan sådan information måste ges på annat sätt. Denna ordning ställer större krav på väljaren jämfört med dagens system.

Kanslienheten menar att neutrala valsedlar inte skulle ställa högre krav på väljarna i någon större utsträckning jämfört med dagens system. Oavsett valsedel måste väljaren på egen hand bilda sig en uppfattning om partiernas och kandidaternas politik. Den informationen kan inte inhämtas från en valsedel oavsett hur den utformas.

Valsedelskommittén anger också att andelen ogiltiga röster riskerar att öka, när väljaren skriver själv finns en risk att det är svårt att tolka det väljaren skrivit. Det kan bero på att texten är otydlig.

Kanslienheten instämmer i att risken för ogiltiga röster ökar om väljarna själva ska skriva partinamn, kandidatnamn, siffror eller koder för partier och kandidater. Ett sätt att lösa detta på är att varje parti tilldelas en siffra som kan bockas av i förtryckta rutor, enligt exemplet nedan.

VAL TILL RIKSDAGEN					
Parti			Kandidat		
0	0	0	0	0	
1	1	1	1	1	
2	2	2	2	2	
3	3	3	3	3	
4	4	4	4	4	
5	5	5	5	5	
6	6	6	6	6	
7	7	7	7	7	
8	8	8	8	8	
9	9	9	9	9	

Parti A skulle då får sifferkombinationen 001 och kandidat A. A. sifferkombinationen 01:

VAL TILL RIKSDAGEN					
Parti			Kandidat		
0 X	0 X	0	0 X	0	
1	1	1 X	1	1 X	
2	2	2	2	2	
3	3	3	3	3	
4	4	4	4	4	
5	5	5	5	5	
6	6	6	6	6	
7	7	7	7	7	
8	8	8	8	8	
9	9	9	9	9	

En sådan neutral valsedel hade kunnat haft ett större format än nuvarande A6-valsedel vilket hade underlättat för de med nedsatt syn. Valsedel hade då kunnat förslutits genom att vikas och valsedelkuverteten hade kunnat slopas.

Beslutsunderlag

Sammanträdesprotokoll kommunstyrelsens ledningsutskott den 5 maj 2026 § 122.

Sammanträdesprotokoll valnämnden den 22 april 2026 § 16.

Betänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2).

Beslutet skickas till:
Justitiedepartementet